Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- [x] Coloured covers/ Couverture de couleur
- [x] Covers damaged/ Couverture endommagée
- [ ] Covers restored and/or laminated/ Couverture restaurée et/ou pelliculée
- [ ] Cover title missing/ Le titre de couverture manque
- [ ] Coloured maps/ Cartes géographiques en couleur
- [ ] Coloured ink (i.e. other than blue or black)/ Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- [ ] Coloured plates and/or illustrations/ Planches et/ou illustrations en couleur
- [ ] Bound with other material/ Relié avec d'autres documents
- [ ] Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/ La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure
- [ ] Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/ Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- [ ] Additional comments:/ Commentaires supplémentaires:

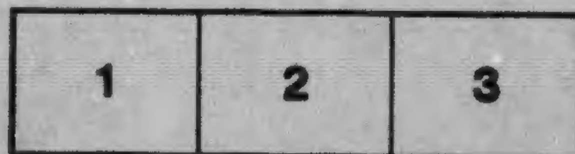
- [ ] Coloured pages/ Pages de couleur
- [ ] Pages damaged/ Pages endommagées
- [ ] Pages restored and/or laminated/ Pages restaurées et/ou pelliculées
- [x] Pages discoloured, stained or foxed/ Pages décolorées, tachetées ou piquées
- [x] Pages detached/ Pages détachées
- [x] Showthrough/ Transparence
- [ ] Quality of print varies/ Qualité inégale de l'impression
- [ ] Continuous pagination/ Pagination continue
- [ ] Includes index(es)/ Comprend un (des) index

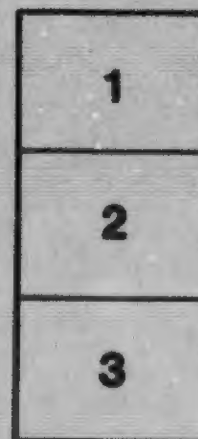
Title on header taken from:/ Le titre de l'en-tête provient:

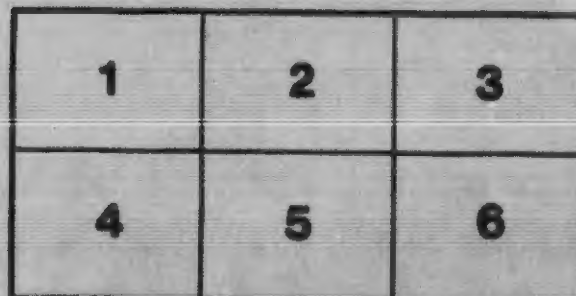
- [ ] Title page of issue/ Page de titre de la livraison
- [ ] Caption of issue/ Titre de départ de la livraison
- [ ] Masthead/ Générique (périodiques) de la livraison

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

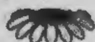
10X		14X		18X		22X		26X		30X	
	12X		16X		20X	✓	24X		28X		32X

1
2
3

1
2
3

1
2
3
4
5
6

АБУ КАСИМОВІ КАПЦІ.

АРАБСЬКА КАЗКА

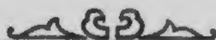

НАПИСАВ

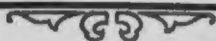
ІВАН ФРАНКО.

З другого поправленого видання.

Ціна 30 центів

Накладом Руської Книгарні у Вінніпеґу.

З НАРОДНОЇ ДРУКАРНІ
901 Main St. Winnipeg, Man.
1914.

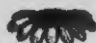
Що Ви читаєте?

Великим скарбом для чоловіка є добра книжка!

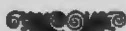
Такі користні книжки дістанете за попереднім надісланєм грошний в РУСКІЙ КНИГАРНИ у ВІННІПЕҐУ 850 MAIN ST. Власні видадя є слідуючі.

РУСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ЛИСТІВНИК, або наука писаня листів, взори руських і англійських листів у всяких случаях житя потрібних, як також взори листів бізнесових, упімнень, просьб і т. п. 288 сторін друку лише .... 75 ц.
Провідник, практичний самоучок до науки анґлійської мови без помочи учителя зі словарцем 1.50
Товариш-анґлійський Тлумач .... 60 ц.
Геновефа повість з старих часів .... 30 „
Слово правди, написане священиком Петровом .... 15 „
Про чудеса сьвятих Дамазія і Панкратія .... 10 „
Правовірний Католик .... 10 „
Христос охотно прийме грішника .... 5 „
Без Бога на сьвіті .... 5 „
Важнійші права Канади, або канадийські параграфи .... 20 „
Підстава Христіянської віри .... 35 „
Вірність пастирська Ісуса Христа .... 25 „
Оборона Віри, або пояснене чому і як вірити в Бога .... 5 „
Фармазони, або як 30 господарів записали ся чортови .... 25 „
Оповідання для дітей. Гарна книжочка з образками .... 25 „
Казки за Жидів .... 25 „
Рицар і смерть .... 25 „
Нові пісні з старим кінцем, друге доповнене видане .... 10 „
Робітничі пісні, про долю канадийських робітників .... 5 „
Лист шинкара до чорта і листи з пекла .... 25 „
Розмова Поляка з Русином .... 25 „
Воскресенє Лазаря .... 25 „
Сім мудрців .... 10 „
О терпеливій Єлені .... 25 „
Найновійше чудо в Ченстохові о мордерстві Ксьондза .... 25 „
Канадийські оповідання .... 20 „
Історія о гарній Маґельоні .... 15 „
Коротка Історія церкви .... 15 „
Гостинець з Канади .... 25 „
Батько .... 25 „
Чому попи не женять ся .... 5 „
Порадник для женщин котрі хотять бути здоровими .... 5 „
Збірник найкрасших байок .... 10 „
15 „
25 „

АБУ КАСИМОВІ КАПЦІ.

АРАБСЬКА КАЗКА

НАПИСАВ

ІВАН ФРАНКО.

З другого поправленого видання.

Ціна 30 центів.

Накладом Руської Книгарні, 850 Main St.
Winnipeg, Man.
1914.

Від Видавництва.

Отсе пускаємо в світ четверте видане оповіданя „Абу Касимові капці.“

Оповідане се здобуло собі серед нашого народу велике заінтересоване, як своїм змістом, так і легкою віршованою мовою, якою так по мистецьки володіє батько нашої літератури Др. Іван Франко.

Останки виданя „Руського Педагогічного Товариства“, які були у нас на складі, розійшли ся цілковито, тому щоб вдоволити бажаню наших Вп. Відборців, видаємо отсе перше на канадійській Україні видане і бажаємо, щоб воно сповнило свою задачу, щоб внесло сміх і радість в хати наших переселенців а з ними разом й забутте про щоденні труди й турботи.

Видавництво.

ПЕРЕДНЄ СЛОВО.

Віршоване оповідане „Абу Касимові капці" виходить отсе другий раз накладом Руського Педаґоґічного Товариства а крім того було минулого року видане для українського люду в Росії, у Черкасах. Перше видане, що вийшло 1895 р. у Львові, дождало ся дуже похвальної оцінки і подрібного розбору з боку чоловіка, що більше всіх инших Українців тямить у східніх мовах та письменствах, д. Аґафанґела Кримського, професора арабської мови в Лазаревськім інституті в Москві. Д. Кримський висловлюючись дуже прихильно про загальний кольорит мойого оповіданя і про ту основну думку, яку я силкував ся віднайти в тім оріґіналї, що з його взята його канва, підніс заразом деякі помилки, в які легко було впасти чоловікови невченому в арабській мові і які я ось тут здебільшого повиправляв. За ті вказівки складаю щиру подяку нашому шан. Землякови.

В своїм розборі на мою книжочку, д. Кримський поруши питане про те, відки я взяв отсе оповідане? Йому звісні були, — показало ся тільки російські його перевідки, яких знов я не бачив ніколи. Думаючи, що вказівка на мої жерела влекшить оцінку моеї праці, я зроблю сим разом те, що повинен був зробити при першому виданю.

Отже певно буде несподіванкою для шан. арабіста, коли скажу, що у перве з оповіданем про Абу Касимові капці я познайомив ся ще бувши учеником IV ґімназиальної кляси в Дрогобичі, познайомив ся з уст неписьменного пе-

редміщанина Жука. Замість Абу Касима він називав героя Казоемом і замість капців говорив „сапоги". „Послухайте тепер за Казоемові сапоги!" — Так розпочав він своє оповідане, коли при сьвяті у нього зібрало ся богато передміської молодіжи, таких же неписьменних парубків і дївчат. Усї слухали й реготали. Я також. Я не питав Жука, відки він узяв се оповідане, але догадую ся по слові „сапоги" що він мусїв 1849 р. чути його від „Москалїв", що йшли через Дрогобич на Угорщину і стояли постоєм у його хатї, і про яких він згадував часто й залюбки, хоч оповідав і про зовсїм негарні їх дїла.

Пізнїйше довгі лїта я не стрічав ся з сею казкою, тай не до казок менї було. Аж 1894 р., бувши в Віднї, я купив у однїй антикварнї давню нїмецьку збірку арабських казок п. з. „Тисяча і один день" (Tausend und ein Tag. Morgenlaendische Erzaehlungen, aus dem Persischen Tuerkischen und Arabischen nach Petits de la Croix, Galland, Cardonne, Chavis und Cazotte, dem Grafen Caylus und Anderen uebersetzt von F H. von der Hagen. Zweite wohlfeilere Ausgabe. Prenzlau 1835). Ся збірка мало що не така довга як її титул, бо обіймає 11 не зовсїм малих томиків і була, як сказано в титулї, зліплена зі східних оповідань, поперероблюваних на французьке ще в XVIII віцї. Отож у 4-тім томі сеї збірки я й віднайшов свого старого знайомого „Казоема". З огляду, що старе Ґаґенове видане тепер досить рідке, подаю тут се оповідане в дословнім перекладї і з іменами власними в тій формі, яку в своїй рецензії признав хибною д. Кримський, а яку я знайшов у своїм старомоднім та невибагливім жерелї. Читаємо там на стор. 324 — 331 ось що:

Історія пари пантофлів.

Жив у Баґдаді старий купець на імя Абу Касим Тамбуріфорт, славний своїм скупарством. Хоч був дуже богатий, то про те одягав ся в саме лахміте, його турбан з грубого полотна був такий брудний, що його колір годі вже було розпізнати. Але між усіми частями його одягу його пантофлї звертали на себе найбільшу увагу цікавих. Їх підошви були попідбивані грубими цьвяхами, пришви всюди були полатані. Певно славний корабель Арґо не складав ся з так богато кусників, як ті пантофлї, а від 10 літ, від коли служили вони як обув, найзручнїйші баґдадські полатайки вислювали всю свою штуку, щоб стягати до купи їх розвалини. Через те вони зробили ся такі тяжкі, що війшли навіть у приповідку, і коли хто хотїв означити щось важке, то все брав для порівнаня Касимові пантофлї.

Одного дня, коли той купець ходив по міському базарі, трапилось йому купити значну купу кришталю. Він добив торгу, бо був корисний. Кілька день потому він довідав ся, що один задовжений продавець пахощів як остатню запомогу має на продаж іще лише рожеву воду. Скористав отже з нещастя того бідолахи і купив у нього всю його рожеву воду за половину вартости.

Сей блискучий інтерес впровадив його в дуже добрий настрій. Та замісь звичаєм східнїх купцїв ушанувати корисний інтерес гостиною,

він надумав краще піти до лазні, де вже не бу
досить давно. Коли роздягав ся, сказав до ньо
го один його приятель або такий, якого він
уважав своїм приятелем (де там у скупаря
приятелї!), що його пантофлї зробили його
прислівем цїлого міста і слїд би вже йому ку-
пити собі нові.

— Та я давно вже думаю про се,—відповів Касим. — Та тілько коли придивлю ся гаразд, то вони не такі ще подерті і можуть іще служити якийсь час.

За такою розмовою він роздяг ся і пішов до купальнї.

Поки там мив ся, прийшов баґдадський каді купати ся. Касим вийшов із купальнї перед ним і подав ся знов до передпокою. Тут він убрав ся, але на дармо шукав своїх пантофлїв: замісь них стояли на їх місцї новісїнькі папучі. Наш скупиндряга подумав собі (бо таке було його бажане), що се дарунок того, хто так щиро напоминав його, і надїв гарні папучі, які ощаджували йому прикрости купувати самому нові, і радісно пішов собі з лазнї.

Коли каді викупав ся, кинулись його слуги шукати папуч свойого пана, та дарма; знайшли лише колодковаті капцюгани, в яких зараз пізнали Касимові пантофлї. Придверники побігли за злодїєм, ухопили його з поличним і привели назад. Каді взявши свої пантофлї назад, відправив його до вязницї. Касим мусїв викупити ся, а що його вважали що найменше

таким же богачем, як скупарем, то коштувало се його не дешево.

Вернувши назад до дому, кинув засмучений Касим свої пантофлї до ріки Тиґра, що плила під його вікнами. Кілька днів потім витягли рибаки свою сїть тяжшу як звичайно і знайшли в нїй Касимові пантофлї. Цьвяхи, якими вони були підковані, наробили в оках сїти не мало спустошеня. Рибаки, сердиті на Казема та на його пантофлї, надумали вкинути їх йому до хати крізь отворене вікно. Кинені з розмахом пантофлї вдарили по фляшках уставлених на примурку і звалили їх до долу; фляшки побили ся, а весь рожевий олїйок пропав.

Хто здужає, нехай уявить собі біль Казема на вид такої руїни.

— Прокляті пантофлї! — крикнув він микаючи собі бороду, — вже ви не будете більше робити менї шкоди.

Сказав се, взяв рискаль, викопав у своїм саду яму й закопав там пантофлї.

Один сусїда, що вже давно мав його на пеньку, побачив, як він порпав ся в землї, побіг зараз і дав знати намісникови, що Касим у своїм саду викопав скарб. Більше не було треба нїчого, щоб розпалити намісникову захланність. І хоч як божив ся наш скупиндряга, що не знайшов ніякого скарбу, лише хотів закопати свої пантофлї, колиж бо в намісника вже розгорівсь апетит на золото, і бідолашний

Касим мусів знов окупити свою свободу дуж
грубою сумою.

В розпуцї посилав він тепер свої пантофл
з усього серця до дідька, далї пішов і вкину
їх у водопровід геть далеко за містом: сим ра
зом—думав собі—ніяка жива душа не дізнає ся
вже про них. Але чортик, що доси невтомно
робив йому погані пакости, зволік пантофлї
просто в головну трубу водопроводу, так, що
вони спинили доплив води. Доглядачі водо-
проводу поспішили на місце, щоб направити
лихо, знайшли Касимові капцюги, занесли їх
до намісника й заявили, що з них пішло все
лихо. І знов властивця нещасних пантофлїв
запроторили в тюрму й засудили ще на більшу
грошеву пеню, ніж оба попередні рази. А на-
місник покаравши переступ не хотів задержу-
вати нічиєї власности і щиросердно віддав
Касимови його коштовні пантофлї.

Касим бажаючи нарештї увільнити ся від
усїх бід, яких вони наробили йому, постановив
собі спалити їх. Та що вони були набрякли
водою, то поклав їх на плоскім дасї свойого
дому, щоб висохли на сонцї.

Та нещасте ще не всї свої стріли випусти-
ло на нього, а остатня, яку воно ховало доси,
була найболючійша. Сусїдський пес побачив
пантофлї, скочив із даху свойого господаря на
дах скупаря, вхопив один пантофель у писок і
граючи ся ним упустив його на вулицю. Про-
клятущий важкий пантофель упав як раз на
голову вагітній жінцї, що проходила по при

дім: перестрах і сила удару зробили те, що скалїчена жінка породила дитину. Її муж подав ся з жалобою до суду, і Касима засудили на грошеву кару, вимірену відповідно до вчиненого нещастя.

Тодї він пішов до дому, приніс оба пантофлї і державши їх у руках промовив до судії так сердито, що судія аж розсьміяв ся:

— Отсе та нещасна причина всього мого лиха! Ті прокляті пантофлї довели мене до жебрацької торби. Прошу вас видати тепер такий вирок, щоби від сьогодні мене не карано більше за нещастя, яких вони — я в тому певен — іще наароблять.

Судія не міг відмовити його просьбі; та Касема дорого коштував той досьвід, як то небезпечно не міняти пантофлїв у пору.

Прочитавши се оповідане кождому легко буде зміркувати, де і наскілько я відбіг від нього. Поперед усього я не бажав зупиняти ся на тій дуже мілкій моралї, яку випровадив із оповіданя — не знаю вже, чи арабський автор, чи його французький або німецький попередник (бож певно арабський текст тут не передано дословно, а лише коротеньким винятком). Я глянув на ту комічну історію з її траґічного боку і не вменшаючи комізму силкував ся вивести на верх її траґізм власне в психольоґії скупаря та в устрою тої оріентальної суспільности, серед якої відбуває ся подія. Деспотизм, підкупність урядників, безправе одиниці

виплоджує фаталїстичний сьвітогляд і нахил до містицизму. Сюди, в сей сьвіт віруваня тїкає й Абу Касим, зруйнований матеріяльно через гру випадків, а властиво через урядове здирство. Критика фахового орієнталїста проф. Кримського зазначила, що я добре вгадав ту психольоґію.

І ще слівце про кінцеву фразу моєї поемки. Проф. Кримський закидає їй несуразність, бож у часах халїфів, у яких іде оповідане, годі ще говорити про Турків і тим паче про турецьких сьвятих. Про те я лишив сю фразу, бо в ній характеризуєть ся не час події, а наше народне розуміне її: турецький сьвятий у нашій і польській нар. приказцї значить голяка, чоловік без маєтку (goły jak turecki święty). Нехай і так, що в віднесеню до Абу Касима ся фраза — анахронїзм, але для нашої публїки вона добра характеризує власне те положене, в якому він опинив ся, а заразом цїлій поемцї дає значінє показу: як то чоловік сходить на „турецького сьвятого".

Іван Франко.

I.

Хто такий був Абу Касим і як виглядали його капці.

У Багдаді славнім місті,
Тому літ не сто, не двісті,
Як халіфи*) ще жили,
Був вдовець, стара катряга,
Та такий вам скупиндряга,
Що шукать по всій земли.

Хоч богатий був як рідко,
То ходив брудний як дідько,
І обдертий як жебрак:
Сороччище чорна, груба,
Ледво руб держить ся руба,
А штаниці мов райтак. **)

Лисину замісь турбана ***)
Обвивала шмата драна,
Ветха — й колїру не знать;
Плащ — верета-перетика,
Шпилька з терня, пояс з лика —
Хоч у просо, шпаки гнать.

---

*) Халїфами звались магомеданьскі володарі, що були заразом царями і головою церкви.

**) Райтак — решето з великими дірками.

***) Завій, який Араби носять на головах замісь шапки.

Звав ся дід той Абу Касим,
Був купець собі, не блазень,
Пахощами торгував.
Як по місті йшов часами,
Всякий люд за ним юрбами
Біг і дивом дивував.

Та найбільше всїх уваги
У старого скупиндряги
Його капцї знай тягли:
Але капцї-ж бо то, капцї!
Що мабуть ще дідьчій бабцї
Шлюбним обувом були.

Відки Абу Касим взяв їх,
Кілько лїт уже вживав їх,
Сего не затямив сьвіт;
Знали лиш шевцї баґдадські,
Що ті капцї чудернацькі
Латали вже з десять лїт.

Що там прищіпок без міри!
Що там дратви, що там шкіри
Шевські руки уплели!
Десять раз підошви клали,
До старих нові шпиляли,
Щоб міцнїйшії були.

А під десять шкір тих, братку,
Абу Касим на остатку
Цьвяхів густо сам набив,
Тай то цьвяхів з головками,
Мов цибулї з чесниками, —
На уряд коваль зробив.

І обцаси тож незгірші:
Мов копита що найширші,
Оттакий лишали слїд;
Пришви дубельтово шиті
Так були латками вкриті,
Наче дуб, корявий дїд.

Ноевий ковчег — я певен —
Стілько лат не мав і бревен,
Що ті капцї-шлепаки;
Подабали на колоду,
А тяжкі були до ходу,
Наче проса два мішки.

Тож то мир увесь зглядав ся,
Як в них Касим прокрадав ся
Вулицями на базар,
Як потїв бідак і сапав,
Ноги тяг, що ледво шлапав,
Мов за кару кайданяр.

Капцї тії так всї знали,
Так їх часто споминали,
Що прислівем стались в мить:
Як тяжке щось мав хто в гадцї:
„Се як Касимові капцї,
Сего я не втну зробить.“

Слухайте-ж, як доля ненька
Тими капцями злегенька
Скоботать його взяла,
Поки всї гидкі й болющі
Злих привичок шкаралющі
Потрощила й розмела.

II.

Як Абу Касим на ліцитациї купив собі біду.

Раз базаром Абу Касим
В день торговий ледво лазив,
В своїх капцях ноги тяг,
На торгу він знай пильнує!
Тут продасть, там знов купує,
Все снуесь по вулицях.

В тім забили барабани
І валить народ юрбами
Там, де возний судовий
Став на бочку й викрикає:
„Хто охоту й гроші має,
Най іде в базар новий!

„У базарі, добрі люде,
Ліцитац'я зараз буде!
Там купець есть Бен Омар;
Пахощами він торгує, —
От у него ліцитує
Суд за довг увесь товар."

Мусульмани тее чують,
Ті жаліють, ті кепкують,
Та ніхто не поспіша.
„Пахощі, се бабське діло!
Нам на те, щоб грішне тіло
Прокормить, нема гроша!"

Та один лиш Абу Касим
Вчувши се аж скочив разом
Мов підріс і просьвітлїв.
„Пахощі, та й то хороші!
Продають за песї гроші!
Коб на час я долетїв"!

І вже сапа і вже фука,
Шкандибає і штильгука
В Бен Омаровий базар...
Тут спіткне ся, тут офукнесь,
О прохожих лобом стукнесь,
А біжить мов на пожар.

Прибігає — не витаєсь,
Тілько про товар питаєсь
Та розвідує цїну.
В тім Офар до него сходить
І на бік його відводить
На хвилинночку одну.

„Друже любий, Абу Касим!
Бачиш, що за горе разом
Впало наче з неба грім
На мій дім! Та їй же Богу,
Най зломаю зараз ногу,
Як я сам що винен в тім!

„Знаєш сам — купець я чесний,
Але трафивсь друг облесний,
Я за него заручив;
Вчора мав він довг сплатити, —
Ну, і втїк! І ось гляди ти,
В що мене він затащив!

„Друже любий, Абу Касим!
Поратуй мене сим разом!
Словечко одно скажи,
Що сплатиш сей довг за мене!
А то горенько нужденне
Жде мене в тюрмі, в вежи!

„Та самому б ще терпіти
Пів біди! А жінка, діти!
Адже все сплїндрують тут!
Так що нам хоч зараз гинуть,
Хоч із моста в воду плигнуть...
Сяк чи так — нам всім капут".

Та не зрушив скупиндрягу!
Замість взяти на розвагу
Його просьбу, його плач,
Він промовив: „Кумцю любий!
Я? Тебе спасать від згуби?
Чиж то я такий богач?"

І лишивши Бен Омара,
Він спішить, де возьних хмара
Ліцитацію вела,
І рожевого олійку
Величезную сулійки*)
Власне на продаж внесла.

Сей олій зі Ширасу**) просто
Варт був певно пястрів***) зо-сто, —

*) Сулїя — велика фляшка, бутля.
**) Шірас — головне місто Персиї, славне своіми рожами, з яких видобувають дорогоцїнний олійок.
***) Пястр — арабська монета, трохи менша від нашого ґульдена.

Та нїхто не купував :
Абу Касим скупарисько
Безсумлїнно всю бутлисько
За три пястри сторгував.

Дав три пястри, в міх бутлище,
Та домів коби чим швидше, —
Наче з краденим летить.
А Омар зітхнув тай шепче:
„Бог тобі за добре серце
Ще й з процентом заплатить !“

III.

Як Абу-Касим перший раз позбув ся своїх капців.

От таке добро здобувши,
Про товариша забувши,
Абу Касим страх зрадів.
Щоб всї бачили, що справив,
Цінну бутлю він поставив
У вікнї, де сам сидів.

Сам він взяв ся міркувати,
Як би відпразникувати
Славний сей здобуток свій?
Дать на Боже? Учту справить?
Нї, про се й не думав навіть.
„В лазню я піду як стій!“

Дім як слїд позамикавши,
І за пояс ключ заткавши,
В лазню почалапав він.
Тут за вступ прийшлось платити, —
Плюнув, буркнув щось сердитий,
Мов би гризти мусїв хрін.

В лазнї служба вже пильнує:
Той у него капцїззує,
Сей знимає драний плащ,
Третій ноги натирає,
Той щось в крижах направляє,
Аж хруснув у спинї хрящ.

Поки ѓам служебні руки
Скупаря беруть на муки,
Мажуть, правлять, місять, труть,
Аж підходить звільна к ньому
Друг один — чи то скупому
Він таким здавав ся буть.

Привитались, розмовляють,
Сее-тее споминають.
Далї друг сьміятись став:
,,Абу Касим, любий друже,
Тії капцї — час вже дуже,
Щоб ти иньші капцї мав !

,,Глянь! Сеж дійснії почвари !
Їм нема в Баґдадї пари:
Кльоцп шкіряні якісь !
Та-ж бо чоловік маючий, —
Справ собі як слід папучі,
В кандалах отих не лїзь !"

,,Правда, друже !"—Касим каже.—
Я вже й сам нераз, а якже,
Про те думав, як на гріх:
Але, знаєш людську вдачу !
Як старі ті капцї бачу,
То менї щось жалко їх.

,,Так уже я з ними зжив ся !
А як добре придивив ся:
Таж вони ще добрі скрізь !
Щож, їх дурно викидати,
А новії купувати ?
Се-ж нерозум ! Бога бійсь !"

Поки так балакав Касим,
Аж до лазні входить разом
Пан баґдадський судія.
Кинулись до него слуги:
Сей роззув, турбан зняв другий..
,,Я натру! Обмию я!“

Абу Касим аж озлив ся
І з під лоба подивив ся
На лизуньство ,,подлих“ слуг,
Тай пішов у лазню живо,
А за ним глядів жартливо
Той його ніби-то друг...

Був там довго чи коротко,
Парив ся гірко чи солодко,
Сеє вже не наша річ,
Доста, що судда ще в ванні
Кляв на слуги окаянні,
Як наш Касим вийшов пріч.

Вийшов з лазні, одягаєсь...
А де капці? Оглядаєсь,
Але капців ні сліду!
А на місці їх блискучі
Ще новісінькі папучі
Хтось поклав як на біду.

Абу Касим усьміхнув ся.
,,Хитрий друг мій! Як звинув ся!
Сам немов мене ганьбив,
Та заким я вимивсь в парні,
Він взяв капці незугарні,
А папучі ті купив.“

Так то хитро Абу Касим
Виміркував серцем ласим
І повірив в догад свій!
Швидко вдяг свої онучі
І обув нові папучі,
З лазні драла дав як стій.

Та хоч дав він з лазні драла,
В слід за ним біда вже гнала,
Мов за жертвою змия!
Ось чортів спімнувши копу,
Виліз наче рак з окропу
З лазні сам пан судия.

Вийшов з лазні, одягаесь...
Де папучі? Оглядаесь,
А папучів ні сліду!
Замість них для осолоди
Два капчиська мов колоди
Хтось поклав як на біду.

Пан суддя був дуже строгий,
Наробив як стій трівоги:
„Хто мої папучі вкрав?
Хто для насьміху й наруги
Сі проклятії капцюги
Замість моїх тут поклав?“

Страх і трепет по всій лазні!
Шепти, мови невиразні...
Далі скрикнули всі враз:
„Ах, се-ж Касимові капці!
Певно, трястя його бабці,
Він же й обікрав тут вас!“

Зараз хопивши палюги
В здогін скочили два слуги.
Абу Касим і не снив,
Що за ним біда йде спішно!
Він в нових капучах втішно
Вже до дому доходив.

А в тім крики його гадку
Перервали: „Дядьку, дядьку,
Зупиніть ся! Стійте, гов!"
Став мій Касим, озираєсь, —
Се хлоп з лазні наближаєсь,
Весь задиханий прийшов.

„Дядьку Касим, Аллах з вами!
А там в лазні пан за вами,
Пан якийсь знатний питав.
Конче хоче вас пізнати.
Се мабуть купець богатий,
Бо нас двох по вас післав."

Абу Касим здивував ся,
Веселенький поспішав ся,
Думав добрий зиск найти.
В лазні він вступа пороги,
Коли бач, суддя тут строгий
Як го скрикне: „А, се ти!"

Ти се, дрантавий злодюго!
Гей, візьміть, звяжіте туго
І в тюрму його запріть!
І здійміть мої папучі,
А капчиська ті вонючі
До карку йому вчепіть!"

Тут мав лазню Абу Касим
Не пішло йому се плазом,
Що приятель жарт зробив.
Що вже плакав і кланяв ся,
Толкував ся і звиняв ся, —
Пан суддя трохи не бив.

Мусїв Касим на остатку
Пястрів видобуть десятку
І судї віткнуть в кулак,
Щоб минути злої лазнї.
Так то змитий з тої лазнї
Видобув ся неборак.

IV.

Мокра меляхнолія Абу Касима. Він кидає свої капцї в ріку Тиґріс, та вони по злодійськи нічною порою вертають до него назад.

Абу Касим страх нещасний
Повернув у дім свій власний,
А вернувши розридавсь.
Він скупар був, не злодюга, —
Аж тут ось яка наруга
Впала, що й не спамятавсь.

„Боже!—крикнув він крізь сльози,—
Чиж то я коли де в лози
Крадене добро таскав?

Чи в каварнях крав турбани?
Чи по лазнях я кармани
Людськії ревідував?

„Чи з злодіями я шляв ся,
До комори добирав ся,
З стайні коні виводив?
Чи то я підніс правицю
На халіфову скарбницю?
Чи везіру*) догодив?

„Будь я не купець, а віхоть,
Як чужого хоть за ніхоть
До моїх прилипло рук!
Щож судді я тому вдіяв,
Що мене він позлодіяв
І здер з мене гроший гук!

„Боже, знаєш в своїй власти,
Чи хоч думку мав я вкрасти
Ті папучі навісні!
Я-ж не ткнув ся б їх, як живо,
Коб не жарт, що так злосливо
Хитрий друг удрав мені!

„Ах, та вже тепер я бачу,
Що мою поцтиву вдачу
Тії капці в гріх ввели!
Я бажав папучі мати, —
Мусів се мій друг пізнати,
Щоб він висів на гили!

---

*) Везір — високий урядник державний.

„Я бажав в нових ходити. —
Грошей жаль було купити,
Пристрастила ся душа
До отсих кайданів клятих!
Через них прийшлось віддати
Купу ось яку гроша!

„Кляті капці! Засліпили
Ви мене зовсім в тій хвили,
Душу спутали мою!
Ви мене вели до згуби!
Так за те я чорту в зуби
В сій хвилині вас даю!“

В тім настрою страх понурім
Він за вуха капці шнуром
Міцно враз оба звязав,
Взяв на плечі мов колоду
І над річки Тіґра воду
В тихих думах поманджав.

Не далеко мав манджати:
Близько від його кімнати
Бистрий Тіґріс шумно плив.
Абу Касим над рікою
Став і ось перед собою
Свої капці положив.

„Капці, — мовив він, — невдячні!
Ви забули, необачні,
Як я вас любив, беріг!
Як я звільна в вас чалапав,
Кілько сот разів вас латав,
Підбивав, скріпляв як міг!

„А про те ви, капці кляті,
Замість вдяки, благодаті,
Довели мя до біди!
Ось вам від старого друга
Замість вдяки таж наруга:
Йдіть до біса до води!“

І каміня в них наклавши,
Шнуром добре завязавши
Розмахав і бух в ріку!
А вертаючи до дому
Тішивсь, що собі самому
Пімсту видумав таку.

Ой, так, так! Собі самому!
Бо коли вернув до дому
І про капці ні ду-ду,
Злая доля на готові
Тії капці стофунтові
Мала на його біду.

Ось три дни собі минули.
Нічю рибаки тягнули
Невід в Тиґрісі по дні.
Як тягнули, так тягнули,
Раптом щось тяжке почули,
Мов колоду у матні.

„Бачність! Риба знать велика!“
Крикнув невода владика, —
„Затягай до беріжка!
Живо, братці! Осторожно,
Бо її сполошить можно!
Алеж бестія тяжка!“

Стогнуть рибаки, працюють,
Знай до берега прямцюють.
Аж ось раптом: прpp, та гов!
Запалась матня в колоду!
Щоб відпять, владика в воду
Мусів бовтнуть стрімголов.

Довго шпортавсь там та нипав.
Виліз — ледво-ледво хлипав.
Хлопці невід потягли,
Ще тяжкий! Ну, Богу хвала!
Значить риба не пропала!
Страх цікаві всі були.

Витягають: що за дідько!
Риби ні хвоста не видко!
Діри у матні кругом,
А на споді для вигоди
Два капчиська мов колоди
Та ще й з каменим нутром!

Став владика тай журить ся.
Проклинае аж курить ся:
,,Щоб йому тристенний біс,
Тому вражому падлюці,
Що ті дідьчії пацючі
Нам в найкращий вир заніс!"

Аж один рибак погляне,
Тай говорить: ,,Пане, пане!
Чиж не знаете ви їх?
Сеж, — тристенний його бабці! —
Абу Касимові капці!
Він собі з нас робить сьміх!"

„Так?“ — владика лютий крикнув,
Капці з невода він смикнув
І нічого не сказав:
Взяв на плечі мов колоду,
І прискорюючи ходу
Вулицею поманджав.

Не далеко мав манджати:
Зупинив ся просто хати,
Де наш Абу Касим жив;
Там, щоб хвильку відітхнути
І довкола позирнути,
На землї їх положив.

Пусто скрізь було в тій хвили.
Тож він розмахав що сили
Капцями тай бух в вікно!
Сам на річку скочив живо,
Та знай шепче: „Маєш пиво!
Маэш! Все менї одно!“

V.

Рожево-пахуче пробудженє Абу Касима, гіркий плач його і рішенє -- спалити капці у огни.

Не злякавсь так Йона того,
Як його з човна сухого
В морську кинули глубінь;
Не в таке впав остовпіне
Беда, як мертве каміне
Прорекло йому: Амінь; *)

Не такий Филистимлянів
Страх напав, як стовп той грянув,
Що звалив сліпий Самсон, —
Як злякав ся Абу Касим,
Коли брязком-стуком разом
Вдарило йому на сон.

„Боже правий! Боже правий!
Чи то сон такий лукавий,
Чи кругом валить ся сьвіт?"
Так прокинувшись бурчав він,
Сонні очи протирав він,
Щоб довкола поглядіть.

---

*) Беда, знаменитий англійський письменник і проповідник IX віку осліп на старість, та проте ходив проповідати від села до села. Раз збиточник-провідник завів його між каміне; Беда виголосив огнисту проповідь, після якої каміне крикнуло: Амінь.

Поглядає — горе! горе!
У покою наче море
Запахуще розлилось,
А в тім морі серед хати
Мов остров якийсь заклятий
Бовваніє чорне щось.

Чи то казка? Чи то снить ся?
Щоб зовсім потверезить ся,
Він потяг себе за ніс.
„Ні, не сплю! І ось вже днїє.
Та який се холод віє
Крізь віконце? Що за біс?"

Він зриваєсь, з ліжка сходить,
По тім морі босо бродить
По самісінькі кістки;
Раптом скрикнув мов безумний,
Впав на ліжко, мов до труми —
Зрозумів усї звістки.

Він пізнав те чорне диво,
Що близь ліжка гордівливо
У олійку розляглось:
Не остров се в океанї,
Його капцї окаяннї
Повернули к нему ось.

Як пізнав їх дїд нещасний,
То йому від разу ясний
Став весь звязок загадок:
Шиба збита, бутля збита,
І та річка скрізь розлита —
Весь покій в олійку мок!

„Боже! За щож стілько кари?
У підлозі всюди шпари,
Весь олійок пропаде!“
Скрикнув Касим, серед хати
Скочив, щоб олій збирати —
Але де збирати, де?

Поки там найшов боклагу,
Вже старого скупиндрягу
Кара повна досягла:
Весь олійок втік у шпари,
Окрім запашної пари
Дошка голая була.

Став наш Касим, страту баче,
І сердечне, ревне плаче,
Бороду на собі рве;
Кілько раз на капці гляне,
Їх клине, що духу стане,
А лютує, аж реве.

„Капці, капці, каро божа!
Що за демон з Тиґру ложа,
З дна річного вас добув?
На мою тяжку руїну
В нещасливую годину
У вікно мені шпурнув!

„Чом не довершив вже злоби
І мені вас, до хороби,
Не шпурнув на лоб старий,
Щоб я сьвіта більш не бачив,
І не клява і не собачив
З горя так, що Боже крий!

„Щож я буду бідний діяв?
Всі надії, бач, розвіяв
Лютий ворог в один мах!
Через капці проклятущі
Наробив з олійку гущі,
Сотню пястрів виссав прах!

„Капці, капці, бузувіри!
До якоїж ви ще міри
Дійдете в завзятю злім?
Краще б кров мою ви пили,
А ніж бутлю сю розбили!
Щоб розбив вас божий грім!“

Але капці серед хати
Розляглись ся як магнати —
Чорні, мокрі та важкі, —
Вид їх бридкий, безугарний,
Та за тее запах гарний,
Бо в олійку по пряжки!

Вид сей — Касимова скрута.
Піднімалась злоба люта.
В його серці против них.
„Сгійте, кляті шлапацюги!
За всі шкоди і наруги
Я на вас пімщу ся в миг!

„Моїх рук ви не втечете,
Марно, гидко пропадете,
Як собаки навісні!
Як Жидів тих кровопійців,
Єретиків–боговбійців!“
Я спалю вас у огні!“

Сю завзяту постанову
Й грішную її основу
Абу Касим проскрипів,
Потім капці взяв за чуби,
Щоб задвигать їх до груби,
Та враз став, мов остовпів.

„Мокрі, кляті! Що робити?
Як же їх мені спалити?
Адже треба сяжень дров,
Поки шкіра ся розмокла
Висхне — щоб тут нагле здохла!
Значить, кошт і страта знов!

„Винесу хиба на кришу,
Там на пару день їх лишу,
Най собі на сонці схнуть,
А тоді на славу божу
Дідьче се насіне вложу
У огонь — тай к чорту в путь!"

Так собі розміркувавши
І на палку капці взявши
Касим їх на дах поніс.
Верг там, та не бачив того,
Як сьміявсь і кпив ся з нього
Злий збиточник, клятий біс.

T

VI.

Собачі герці на дасі і їх сумні наслідки в низу. А[т]… плати, Абу Касиме!

У Ваґдаді славнім місті
Є вулиць не сто, не двісті,
А круті всі та вузкі;
А при них доми маленькі,
Наче при пеньку підпеньки,
А дахи на всіх плоскі.

Наче скрині ті біленькі,
Двері, вікна все маленькі,
Тягнуть ся доми ті в ряд,
Всї до вулицї плечима,
Кождий зиркає очима
На подвіре та у сад.

Днем народ в домах дрімає,
Доки спека донимає,
Бо там спека що аж страх;
А коли повечеріє,
З Тіґра холодом повіє,
Люд гуляє — по дахах.

Там дахи те, що в нас сквери:
Супочивок і спацери
І сусїдський розговір;
Щоб свіженьким подихнути
І на народ позирнути
Всяк спішить на дах, на двір.

Днем, коли пани дрімають,
По дахах лиш пси гуляють,
Як у нас по вулицях;
Там для них простору много
Не значить їм се нічого
Скочити з даху на дах.

Там то скоки, там то псоти
Виправляють пси і коти,
Перегони та борнї,
Гавкають немов на ловах,
Мявкають на всяких мовах,
То гризуть ся мов дурні.

Гарна річ є жарт дитинний,
Та не кождий жарт — невинний,
Не однако кождий варт:
Хлоп жартує — зарегочеш,
Пан жартує — плакать хочеш, —
Та найгірший песій жарт.

Здибали ось пси-Бaґдадцї
Абу Касимові капцї,
Що там сохли на дасї:
Всї над ними поставали,
Головами знай кивали,
Мов над карпом у вівсї.

Поставали тай не знають,
Що з тим зьвірем діять мають,
Далї гаркли: дзяв, дзяв, дзяв!
Зьвір сидить, немов колода.
Псп міркують: ось пригода!
Вже один за вухо взяв.

Гаркнув, тягне — годі рушить!
Ба вже другий зуби сушить,
Капця торгає за ніс.
Тут і иньші скоком, скоком,
Хто встиг просто, а хто боком—
Гей до капців, щоб їм біс!

Гавкають на всякі гласи,
Рвуть за вуха, на обцаси,
Відривають прищіпки,
Торгають куди попало,
Та всего ще їм за мало, —
Розігрались залюбки.

Два, три разом їх чіпають,
Капці в гору піднімають,
Тягнуть, котять, волочуть:
Сей упаде, той прискоче,
Сей гаркоче, той дзявкоче, —
Затягли їх в самий кут.

Та хоч тут їх дотащили,
То в спокою не лишили, —
Міри песій жарт не зна!
Далі рвали і гарчали,
Піднімали і тручали,
Наче пер їх Сотона.

Раптом зойкнув песько з жаху,
Як тяжезні капці з маху
Гримнули з ним враз у низ.
Иньші пси мов зкиті стали,
В низ хвости всі поспускали,
Потім мовчки розійшлись.

Так злочинець, зло зробивши,
Утїкае, хвіст стуливши,
Геть у гори та лїси.
Слухайтеж, яку провину
В нещасливую годину
З капцями зробили пси!

По при Касимів домище,
Тиснучись к стїнї чим близче,
Щоб не впасти де під віз,
Власне сею годиною
Йшла бабуся з дитиною, —
Видно біс її наднїс.

Стала баба просто рога,
Задивила ся небога,
Як счепились два вози:
Конї шарпають та рвуть ся,
Візники трохи не бють ся,
А пани кричать: вези!

Стала баба, всьміхаеть ся,
Щось їм радить збираеть ся,
А дитя держить в руках.
В тім гар-гар, гур-гур почулось,
Щось страшне таке метнулось,
Мов увесь звалив ся дах.

Зглянутись не встигла баба, —
Вже кіхтяста песя лаба
Шкряб її через лице!
Передерла мов драбину, —
Баба кинула дитину
Та й кричить: „Ой, щож отсе?"

На дитину-ж ту нещасну
Впали капцї рівночасно,
Мов із неба лютий грім:
По головцї як дістало,
То лиш дрібку запищало,
Тай уже було по нім.

Тут вже ґвалт і крик зробив ся!
Перед домом люд стовпив ся,
Всї кричать, мов на живіт.
Баба кров з лиця втирае,
Мов безумно знай питае:
,,Що се, чи валить ся сьвіт?"

Та дитя як мертве вздріла,
То страшенно заревіла:
,,Ой ягідочко моя!
Моя внучечко едина!
Щож без тебе, сиротина,
Та почну на сьвітї я?"

Люде слухають, зітхають.
,,Що тут стало ся?" питають,
,,Хто се, як дитину вбив?"
Та як капцї угледіли,
В один голос заревіли:
,,Ось він! Ось хто се зробив!

,,Га, сеж Касимові капцї
Вбили внучечку тій бабцї,
Ще й самій роздерли твар!
Абу Касим! Гей, чи чуеш?
Капцїв своїх так пильнуеш?
Де він, клятий той скупар?"

Абу Касим наш нужденний
Вчувши галас той страшенний,
Весь поблід і помертвів,
Весь затряс ся мов трепета,
Бо вже чує, що в тенета
Біс його зловити вспів.

Вийшов, мов на суд злочинець.
Гнеть якийсь там челядинець
Здоровенний, аж горить,
Хап його за руку живо:
,,Ось де пане, ось те пиво,
Що ви вспіли наварить !''

І притяг його до баби,
Абу Касимові лаби
Її кровю обмазав.
,,Бачте! Бачте кров невинну !''
Потім вбитую дитину
В руки Касиму поклав.

,,Нате, пане, понесіте!
Або хоч собі зваріте!
Саме добре у окріп !
Певно сего ви бажали,
Як ті капці заставляли,
Мов на вовка в лісі сліп''. *)

,,Ганьба! Ганьба!—крикнув разом
Тлум весь — ганьба, Абу Касим,
Що забулись ви аж так:
Баб та діти розбивати!
Бо на щож би пакувати
В капці стілько каміняк?

*) Сліп — прилад до вбиваня великих зьвірів, зроблений на подобу мишачої пастки.

„Людоїде з серцем драба! —
Скрикнула кровава баба —
Ти не думай се собі,
Що свою тяженьку рану,
Свою внучечку кохану
Подарую я тобі.

„Люде добрі! Присьвідчіте!
І зо мною враз ведіте
До судді його, як стій!
Всяк щоб знав його провину,
Най він сам несе дитину,
Капці ж двом тра взять на кій!"

Абу Касим як заклятий
Слова ще не вспів сказати,
Спамятати ся не міг,
Як усе те, мов невольна
Візія якась пекольна
Так його і збило з ніг.

Весь він кровю обагрений,
Мов розбійник навіжений,
А мертве дитя в руці,
А при нїм кровава баба,
Перед ним два крепких драба
Носять капцї на дрюцї.

А довкола тлум-громада!
Оттака чудна парада
Вулицями потяглась.
Круки знай гудуть завзятї;
При судейській ось палатї
Вся ота юрба зляглась.

Пан суддя вже жде на ґанку.
„Абу Касим! А, коханку!
Ми знайомі вже мабуть.
Ну-ко, що ти вдрав нового,
Що людий привів так много?
Що се так вони ревуть?"

Довгу хвилю се трівало,
Напотїв суддя немало,
Поки розпитав як слїд,
Хто й яку зробив провину,
Хто і як убив дитину,
І роздряпав бабі вид.

Та суддї хоч ясно стало,
Що було в тім дїлї мало
Абу Касима вини,
Та вже мав на него пік він,
І для того так орік він:
„Поелику капцани,

„Що зробили всю ту страшність
Абу Касимова власність,
І її повинен він
Пильнувати, зберігати, —
То й одвіт повинен дати
За дитини сеї скін.

„Поеликуж ся дитина —
Баби внучечка єдина,
Вся надія її дому,
То крім кари за убійство
Має Касим се злодїйство
Відплатити по закону.

„Мусить з нею подружитись,
На нове дитя розжитись,
Щоб її не вигас рід.
А за кару пястрів двісті,
Других двісті тій невісті
За каліцтво дати слід“.

Так премудро розсудивши,
Двісті пястрів получивши
Пан суддя потяг домів, —
Касим же, мов громом вбитий
Став, не знає що робити, —
Остовпів і занімів.

VII.

Як Абу Касим поспекав ся останної любови і який скарб закопав у кочи.

Я не знаю, як там тому,
У кого в розпалї злому
Кат всю шкіру з тіла здер;
Та здасть ся менше-більше:
Анї лїпше анї гірше
Касим чув себе тепер.

Він стояв мов остовпілий,
На лиці мов крейда білий,
Радше жовтий наче віск;
В голові його мішалось,
Серце в груди знай стискалось,
В ухав чув ся шум і тріск.

Далї шепнув: ,,Боже, Боже!
Що то людська злоба може!
Бий вас божий грім усїх!
Я знесу ті всї руганя,
Чень вас ще мої зітханя
Здують мов ковальський міх!''

Так побожно він зітхнувши,
Вид турбаном завинувши
Скулив ся, щоб геть іти;
Та в тій хвилї руки штири
З двох боків його вчепили;
,,Гей, кудиж то справивсь ти?''

Абу Касим аж здрігнув ся,
Зупинив ся, озирнув ся, —
Вачить, се поліциянт.
Він держить його за поли,
Тай кричить: „А гов! Поволи!
Пане, ось де є наш фант!"

„Що за фант?"— Ну, ваші капцї.
Пане, ми не голодранцї,
Ми не ласі на чуже!
Ось вони, ще й на дрючинї:
Нате вам їх! В тій хвилинї
Забирайтесь з ними вже!"

Весь народ зареготав ся.
Абу Касим не змагав ся,
Капцї на коркоші впер,
Тай махає — та поволи!
Знов щось сїп його за поли
Тай кричить: „Щож я тепер?"

Знов оглянувсь Абу Касим,
Тай аж весь здрігнув ся разом,
Мов в кропиву голий сїв:
Се ж та баба, що з за неї
Він зазнав біди сієї, —
Щоб її де вовк іззїв!

Вся розпатлана і боса
І будна і кривоноса;
В ротї чорні зуби два,
Руки мов граблї худії,
Щоки мов та грязь сідії,
А голосить мов сова.

От така то краля мила
Абу Касима вчепила
Наче грішну душу кат:
З ним під руку забираесь,
Примиляесь усьміхаесь,
Мов він муж її чи брат.

„Абу Касимцю, мій друже!
Не смутись мені так дуже!
Вид свій милий розпогодь!
Вжеж тобі за всї ті страти
Скарб великий і богатий
В мнї отсе дае Господь.

„Ах, я так тебе кохаю!
Все віддам тобі що маю,
Всю себе тобі віддам.
Ох, як рада я безмірно!
Лиш мен[illegible]би ти вірно,
Рай правдивий буде нам!”

Абу Касим тое вчувши
Та хребет в дугу зігнувши
Силкував ся утекти,
Та бабиця не пускае,
Його к собі притискае,
Тай говорить: „Що ж се ти?

„По що так мене волочеш?
Чи втекти від мене хочеш?
Чи забув, як випав суд?
Коли любиш, люби дуже,
А не любиш, не жартуй же,
Сплату дай менї ось тут!“

Щоб від баби відчепитись,
Мусів Касим знов поритись
В своїм чересї як стій:
Триста пястрів добуває
Важко стогне і зітхає
І дає і мовить їй:

„Вий тебе суха коцюба,
Ти красавице беззуба!
На отсе та подавись!
На добро моє, натїш ся!
Шнур купи собі й повісь ся,
Лиш від мене відчепись!"

Баба гроші загорнула,
Та на Касима зирнула,
Мов її він батька вбив.
„Ти без серця! Що монети!
Та чи справдї-ж так мене ти
Анї раз не полюбив?"

Люд регочесь, рака лазить,
Абу Касим тільки й пазить,
Щоб від баби драла дать.
Сплюнув люто, відвернув ся,
Між юрбою протиснув ся
Тай попер куди видать.

Віг отак, не зупиняв ся,
І назад не обертав ся,
Бо мороз дер по хребтї;
Аж до дому причвалавши,
Двері всї позамикавши
Відітхнув у самотї.

Відітхнувши, відсапнувши
І на на капці позирнувши
Мало знов він не здурів:
Бачилось йому в тій хвили,
Що вони йому грозили:
,,Впадеш через нас у рів!"

Абу Касиму аж тісно,
В животі зробилось млісно,
В лівім вусі дзінь-дзінь-дзінь!
Рогом очи витріщае,
І на капці поглядае,
І тремтить увесь мов тінь.

Далї каже: ,,Боже правий!
Певно дух якийсь лукавий
В тії капці увійшов!
Вже-ж я певно бідний згину!
В нещасливую годину
З ним собі я в спір зайшов!

,,Що-ж менї тепер робити?
Сего ворога не вбити
Ні прогнати патиком.
Злого духа не підкупиш,
Анї иншим не відступиш,
Ні не кинеш геть тайком!

,,Та стрівайте! Маю раду!
Чейже в більший гріх не впаду,
А позбудусь може зла!
В тії капці з добра-дива
Певно пакісна, злослива,
Грішная душа війшла.

„Відбуває тут покуту
І ма мене пізьму люту
Певно мусить мать за те,
Що над нею збиткував ся,
А її не здогадав ся
В місце схоронить сьвяте!

„Аджеж кажуть мудрі люде,
Що душі такій не буде
Супокою хоч пропадь,
Поки хто її зостанки
Із молитвою до ямки
Здогадаєсь закопать.

„Грішна душечко покутна!
Ох, даруй що баламутна
Мисль моя, мов то дитя,
Доси вперто так блудила
І тебе не нарядила
До спокійного бутя!

„Та тепер свій гріх пізнавши,
Стілько кар за него взявши,
Я мов брат, мов рідний твій
Ще сю нічку з молитвами
В затишку тебе до ями
Схороню на супокій!“

Хто-б побачив, як наш Касим
У побожність вдаривсь разом,
Як над капцями прикляк,
Як молив ся, в груди бив ся,
Охав, на землю стелив ся,
Рік би: Стїк ся неборак!

Е, та добре нам судити,
Як так з боку все слідити!
А стрібуй гіркої пить,
Та весь сьвіт тобі затьмить ся,
І здуріти не дивниця:
Будеш капці хоронить!

Так до ночи промолившись
І водою окропившись
Абу Касим заступ взяв,
Капці завязав в мішище
І на близьке кладовище
Серед ночи почвалав.

Там довкола озирнувшись,
Коло муру в лук зігнувшись
Став глибоку яму рить,
Потім капці в ню вложивши
І присипавши й прикривши
Помоливсь і щез у мить.

VIII.

Слухи про чарівника і Абу Касимова руїна.

Всюди темно, тихо, глухо.
Напружае око й ухо
Абу Касим всяку мить,
Та дарма! Мов у могилі!
Незвичайного не в силі
Нічогісінько зловить.

Та зла доля хоч незрима,
Знай очима злобно блима
І слідить за ним, слідить!
Лист шелесне, гилька хрусне,
Пес загавка, фіртка лусне —
Абу Касим знай тремтить.

Вбіг до дому, за хвилину
Вліз у ліжко під перину,
Богу дякує, що так
Все пішло йому щасливо, —
Та зла доля, хоч ліниво,
Все повзе за ним як рак.

Як се так вона зновила,
І кому найперш відкрила —
Се втопила в пітьмі ніч:
Та досить, що до схід сонця
Від віконця до віконця
Бігла ся кумедна річ:

Вартовий сказав Селіму,
А селім знов Ібрагіму,
А від сего чув Ахмет,
Від Ахмета дід та баба,
А від сих ціла громада
Сей нечуваний предмет;

Сеї ночи в пізну добу
Край халіфового гробу
Хтось стогнав і землю рив,
Щось шептав і щось мурликав,
Знать нечистих духів кликав,
Потім скарб у землю скрив.

Мусів бути скарб здоровий,
Бо мішище двокірцьовий!
Як він там його заніс?
Певно не о власній силі,
А заніс і при могилі
Закопать нараяв біс.

Скарб у землю закопавши,
Притоптавши й приплескавши
Він те місце так закляв —
Стражник чув на власні вуха —
Щоб від разу впав без духа,
Хто б копать там починав.

Вдравши вчинок сей поганий
Чародій той окаянний
Знявсь у гору наче птах
І через паркан лиш фуркнув, —
Вжеж то біс його так штуркнув!
Аж згадати тее — страх!

Ну, та стражник не таківський!
Вчинок бачучи дідьківський,
Хоч зимниця ним трясла,
За чарівником тим адським
Повз по вулицям баґдадським
Геть аж до його житла.

Ледво рано зазоріло,
Донесло ся вже се діло
До баґдадського судді;
То суддя від тої мови
Схопивсь наче лев на лови,
Го, го, го! Вжеж буть біді!

Чисто вмившись, помолившись,
Поснідавши тай убравшись
Мовив він до посіпак:
„Зараз кличте вартового!
Чародія нам ось того
Нині треба ще на гак!“

Як для зла, то вартового
І шукать не треба довго —
Він і сам десь близько ждав;
Пан суддя вже в уніформі,
З вартовим по всякій формі
Протокол як стій списав.

„А тепер гляди, небоже!
Докінчить се діло гоже —
Твій найперший заповіт!
Правду своїх слів докажеш,
Як нам зараз же покажеш
Чародія того слід!“

Пан судця в одну хвилину
Вдяг турбан на головину,
Посіпак узяв сім пар —
І готов був до походу
Хоч в огонь, а хоч у воду,
Мов козак той на Татар.

Рушив похід вулицями,
Та не просто, манівцями,
І що хвилі ріс, міцнів,
Бо що крок юрба цікава,
Чуючи яка се справа,
Пристає до них з боків.

За малої пів години
Натовп люду незлічимий
Гоготів неначе грім,
Вулицями плив, як слиж вивсь,
Аж нараз спинивсь і стижбивсь
Там де Касимів був дім.

Вартовий сказав: „Ось тут він !"
Пан суддя сказав: „Мабуть він
Ще не вилетів, ще спить.
Ну-ко живо, як найтихше
З всіх боків отсю хатище
Щільно треба обступить !"

Люде хату обступили,
Та гармідер учинили,
Шум такий і гук і рев,
Що збудив ся Абу Касим,
До вікна підскочив разом:
Зловлений, мов в сіти лев!

Ще не знае, що за штука,
Вже суддя у двері стука:
„В імя права! Відчиніть!"
А народ реве та кличе:
„Де ти, клятий чарівниче?
В комин на мітлі не їдь!"

Абу Касим відчиняе,
Весь тремтить і сам не знае,
Чи живим він, чи мертвий.
Пан суддя від разу к ньому:
„Ти господар сего дому?
Бе, ми знаемось, старий!"

Тут всі люде мов здуріли.
Засьміялись, заревіли:
„Абу Касим! Чарівник!
Он хто зорі краде з неба!
Он кого спалити треба!
Стережіть, щоб нам не зник!"

„Люде добрі" — мовить Касим...
Та суддя як крикне разом:
„Стій! Ні слова! Ні мур-мур!
Хлопці, гей! для осторогн
Разом в него руки й ноги
На один звяжіте шнур!"

Абу Касима що сили
У обарінок скрутили,
Положили на поміст, —
От тоді суддя сідае
І допроси починае.
Що то Касим відповість?

„Як зовеш ся?" — „Абу Касим."
„Чим живеш ти?" — „Хлїбом масом"
„Люде, чуєте? Блюзнить!
Хлїб та мясо він вживає,
Ласки ж божої не знає,
Що живими нас держить!"

„Маєш нам тепер сказати,
Як не хочеш, щоб у пяти
Ми пекли тебе огнем,
Що за чар в ночи ти дїяв,
Де й яке ти лихо сїяв?
Говори, бо ми почнем!"

„Люде добрі, — стогне Касим,
Хоч печіть, хоч бийте плазом,
В чарах несьвідомий я!
Капцї, капцї ті прокляті,
Що хотїв я поховати, —
Ось уся вина моя!"

„Що брехуне ти проклятий?
Капцї хтїв ти поховати?
Чи здурів, чи дуриш нас?
Зараз все признай для суду,
Бо як нї, то зараз буду
З шкіри у тебе дерти пас!"

Бідний Касим стогне, оха,
Заикаєсь та по троха,
Путаючись в купі слів,
Хоч безладно та нескладно,
Та тим більш для всїх принадно
Своє горе розповів.

Та чим більш він плакать хоче,
Тим сильнійше люд регоче,
Аж тримаєсь за боки;
Лиш суддя мов чорна хмара:
„Брехо, жде на тебе кара
Справедливої руки!

„Хоч ти крутиш і циганиш
Але нас не отуманиш!
Ну-ко, зараз нас провадь,
Де ті капці поховав ти!
Та як в тім не буде правди, —
Будеш тяжко відбувать!“

Тут зайшла маленька хрія:
Як старого чародія
Аж до цвинтаря дігнать?
Чи йому розпутать ноги,
Чи тягнути край дороги,
Чи для него віз нанять?

Бачте, вірять мусульмане,
Що як лиш на землю стане
Чарівник, то дідьчих сил
Набереть ся, напоганить,
Всіх одурить, отуманить,
Щезне, полетить без крил.

Та не те найшла ся рада.
„В міх його!“ кричить громада.
Вперли Касима в мішок,
Завязали чуб до речі,
Два драби взяли на плечі
Просиливши на дрючок.

Як колись із Галааду
Добрий кетях винограду
Два Жидове взявшись врав
На дрючку несли під гору
До жидівського табору
До Мойсея на показ, —

Так у місї на дрючинї
Абу Касим бідний нинї
На кладовище чвалав,
А за ним судля престрогий,
А довкола люд премногий,
Мов рухливий, пестрий сплав.

Та ось збили ся тїснїще.
Стражник мовить: „Ось се місце!“
А суддя: „Розпутать міх!“
Вилїз Абу Касим з міха,
Та слаба йому потїха
Серед тих людий усїх.

Мусїв місце показати;
Зараз кинулись копати, —
Живо капцї віднайшли;
Втїшились мабуть капцюги
З пана свойого наруги,
Тай що їм не гнить в землї.

Абу Касим мов розбитий:
Сумовитий, не сердитий
На ті капцї кинув зір.
Ну, програв остатню пробу!
Вже тепер лягай до гробу,
Але капцям більш не вір!

Ой зітхнув бідак, похнюпивсь!
Тимчасом суддя насупивсь
І до Касима мовля:
„Сьвятотате! Тле мерзенна!
Твоїм ділом осквернена
Ся посьвячена земля!

„Варт би ти на паль за теє!
Та щоб місце се сьвятеє
Смертний присуд не сквернив, —
Облекши свої калити:
Пятьсот пястрів заплатити
Мусиш так як завинив.

„Триста пястрів на сьвятині,
Сто мені за труди нині,
Вартовому пятьдесять,
Решту на весь люд сей чесний!“
„Ось присуд тобі чудесний!“ —
Всі присутні верещать.

Абу Касим на коліна!
„Пане, сеж моя руїна!
Деж сі гроші я візьму?“
Та суддя рік по хвилині:
„Як не зложиш їх ще нині,
Повандруєш у тюрму!“

IX.

Як Абу Касим своїми капцями зробив революцію в Баґдаді

Як часом у темній пущи
Влуд кого візьме ся злющий,
Помотае всї стежки, —
Чоловік у дикім страху
Там і сям біжать без шляху
Мов овечка навпрішки,

Коли гонить вовк лапастий, —
І чим більше він попасти
Силуеть ся правий шлях,
Тим густїйше оболока,
Сьвіт йому краде з під ока,
Щоб в знесилї він поляг, —

Так і Касим бідолаха,
Видко — волею Аллаха,
Що скупар був сьвітовий,
Через капцї ті суціґи
У такі впав рештабіґи,
Що хоч садь та вовком вий.

І хоч більш він силкував ся,
Наче в сїти вюн звивав ся,
Щоб їх збутись на конець,
Тим впертїйш вони вертались,
За полу його хватались,
Мов заклятий в казцї мрець.

Ось тепер, як ті шкрабища
Зо сьвятого кладовища
З під землі злий дух відгріб,
Як ще Касиму в додатку
Стопястрівок видер пятку —
Геть весь скарб його, весь хліб,—

То сердега вже не плакав,
І не охав, не балакав,
І не торгав бороди,
Лиш сидів неначе змитий,
Мов мертвець рядном укритий,
Що не знає вже біди.

Так без мови і без руху
І без болю, мов без духу
Довго, довго він сидів;
В хаті пусто, голі стіни,
Та він вперто, без відміни
Все на капці лиш глядів.

Капці-ж клятії, безбожні,
Мов пани які вельможні
Знай пишались перед ним —
Повні глини і каміня,
Мов небожі сотворіня
Видом пуджали грізним.

Абу Касим стуманілий
Чув, як капці гомоніли
Ось таку до него річ:
„Дураю! Нас ти відцурав ся!
В пястрах, скарбах ти кохав ся!
Деж тепер ті пястри? Пріч!

„Де олійок твій рожевчий?
Де котел є твій спіжевий,
Що в нім гроші ти дусив?
Ну, за чим ти бігав, тюпав?
Зуб судьби усе те схрупав,
Тілько нас не розкусив.

„Ми одні, чи чуєш, друже,
Так тобі все вірні дуже,
Як ти сам був вірний нам.
Стілько літ проживши спільно
Вже розстатись нам не вільно
На потіху ворогам!

„Що вони собі міркують?
Най із тебе й з нас кепкують,
Ти старий про те не дбай!
Нас державсь, як був богатий,
Нас до смерти мусиш мати,
В нас війдеш і в божий рай.“

Абу Касим стуманілий
Враз підскочив мов здурілий,
Кинувсь бігти до дверий;
В руки голову сціпивши,
Вуха пальцями закривши
Простогнав він: „Боже крий!

„Я дурію! Я дурію!
Двох думок злічить не вмію,
А промову капців чув!
Що вони від мене хочуть?
Чом житє моє лоточуть?
Щоб їм вік поганий був!

„Ні, не витерплю я з вами
Ані днини, ні години!
Сам їх вид мене убє!
Або сам втечу де з хати,
Або мушу їх запхати
Так, що й чорт їх не найде."

Так він душу облекшивши,
Міцно се постановивши
Ладитись в дорогу став:
Ноги вбув, оперезав ся,
Плащ накинув, геть зібрав ся,
Капці в міх запакував,

Чи снідавши що, чи з постом,
Кладкою чи може мостом
Через Тиґріс перебравсь,
І тоді вже шахом-махом
Не стежками ані шляхом
В чисте поле він попхавсь.

Ходить, лазить, житем важить,
А тут з верха сонце пражить,
Мов наняте для біди;
Абу Касим сохне, вяне, —
То присяде, то знов стане,
Та пищить: — води! води!

Втім — чи чорт отсе чарує,
Чи направду вухо чує
Під землею: буль, буль, буль!
Касим скуливсь, схопивсь духом
Тай побіг кудись за нюхом,
Наче Жид той до цибуль.

Біг, біг, біг ще з пів години,
Аж ось глянь: на дні долини
Невеличке озерце
Холодочком подихає,
Мов від сонця в тінь ховає
Кришталевее лице.

Сів наш Касим, покріпив ся,
І обмив ся і напив ся,
Свобіднійше віділтхнув,
Богу дяку дав сердечну,
Що в сю спеку безконечну
Хід його сюди звернув.

Спочивав тут добру хвилю
І таку чув пільгу милу,
Волю в серці і простір,
Мов уся біда від нині
Геть забігла в багна сині,
Щезла в темних зворах гір.

І в душі його старечій
Шибло враз: „Ануж, до речі,
Моїм капцям місце тут?
Ся вода глибока таки,
В них тяжкії каміняки, —
Кину, буде їм капут!

„Адже тут де гляне око,
Як далеко і широко,
І душі людий нема!
Рибаки сюди не ходять,
Стражники сюди не бродять, —
Тут спокій, тиша сама!“

І не довго міркувавши,
Капці добре розмахавши
З міхом бух до озерця!
Навіть серце не здрігнулось,
Прочуте не окликнулось
В бідолашного старця!

Де там! Він ще рад-радіський
Наче той коняка міський,
Що на поле вирвавсь раз;
Рже і фирка і сам не знае,
Чи пасе ся, чи гуляе,
Чи хомут на вік отряс?

Так наш Касим відпочивши,
Капці в озері втопивши
Холодком вертав домів —
А який веселий, ручий,
Наче скарб найшов гадючий,
Що й ціни сказать не вмів.

Йде — руками розкладае,
Усьміхаесь, щось гадае,
Навіть пробував співать.
,,Ні, не зломить доля злюка!
Абу Касим крепка штука,
Буду з нею воювать!

,,Хоч ти й як мене приперла
І гіркого перцю втерла
Через капці ті мені,
Та не думай, що я впаду!
Дам собі ще якось раду,
А не вступлю ся, о ні!

„Дім продам — старий домище,
А про те він варт ще висше
Як тих тисяч пястрів! Ну,
Тисяч пястрів, та-ж се гроші!
Ой, які ще я хороші
Гендлї з ними розпічну!

„Наплюю на всї олійки
(Тут нещасної олійки
Пригадавсь йому конець),
Кину ся на шовк, тканини,
Одамашки, кармазини, —
Славний буду я купець!"

Повернув до дому в нічку,
Не вечеряв, навіть сьвічку
Не сьвітив, а спати ляг;
Спав спокійно мов дитина,
Снив, що він малий хлопчина
Знай гуляє по полях.

Та як рано встав з постелї,
По своїй зирнув оселї —
Голо, пусто сумно скрізь!...
То аж згорбивсь і насовивсь,
Мов на лихо знов готовивсь,
Ждав на підступи якісь.

День минає, другий — тихо.
„Ну, значить минуло лихо!"
Абу Касим міркував;
І вже з легка, осторожно,
Чи де що здобуть не можно,
По базарі мишкував.

Як той пес, що в него вуха
Й хвіст обтято, лячно нюха,
Все ховаєсь по кутках,
Боком ходить, озираєсь,
Всего острого лякаєсь —
Так засів під шкіру страх, —

Так наш Абу Касим бідний,
Мов заклятий, мов негідний,
Мов приблуда, мов знайдух
Вулицями пова несьміло, —
Горе так його присіло,
Що прибило в ньому дух.

Та відсапавшись крихітку,
Мов та квітка, що у літку
Вітер до землї пригне, —
Він почав знов підійматись,
І міцніти й простуватись,
Горе забувать страшне.

Аж отсе одного рана
Чує: баба наче пяна
Коло студні щось кричить.
По хвилині — дві, три, штири
Хором крик такий счинили,
Аж в ухах йому лящить.

Слуха Касим: що за диво?
Чень же не впились так живо!
Тай тоді чого сей крик?
Чи напав на місто ворог?
Чи мечет розбив на порох?
Чи халїф де з міста зник?

Рад би знати, що там преці,
Але щось мов тьохка в серці:
,,Стережись! Не пхай там ніс,
Де тебе ніхто не просить!
Вже коли бабами носить,
То жартує певно біс!"

Крик при студні дужчий, дужчий,..
Вже там тлум зібрав ся злющий,
Вже ревуть — добра не жди!
Чути: ,,Зрада! Дідьчі штуки!
Дайте нам тих злюк у руки,
Що збавляють нас води!"

Касим тее зачуває,
Вийшов з хати тай питає:
,,Люде добрі, що вам є?
Що за крик тут, що за ропіт?
Що з водою вам за клопіт?
Хто води вам не дає?"

,,Гей,—говорить хтось з народу,—
Вчора ще ми мали воду
З сеї студні як хрусталь,
А тепер — що за причина?
Хоч би вам одна краплина!
Не тече, аж серцю жаль!

,,Щож нам всім тепер робити?
Чим нам митись, що нам пити,
Чим варити? Ґвалт! Розбій!
Гей, біжім до маґістрату,
Най па студню сю закляту
Нам порадить що, як стій!"

І вже з криком вулицями
З дреколами й палицями
Йде збунтований той тлум:
Тут зітханя, онде сльози,
Там проклятя і погрози.
Галас, крик і рев і шум.

Ба, чим близше до комуни,
З права, з ліва, з боку суне
Все нова й нова юрба:
Водоноси з коновками,
То прачки йдуть з праниками —
Всїх одна жене журба.

Пляц широкий заповнили,
Заревли всї враз, завили:
„Ґвалт! Води, води, води!
Хто нам воду вкрав із студнї?
Кляті вороги облуднї!
Дайте но нам їх сюди!"

Страх пішов по всїм Багдадї!
Вже й житю пани не радї
На засїдане зійшлись.
„Воду красти що за повід?
Найпевнїйше водопровід
Понсував ся десь колись."

І однї людий втишають
Другі знов майстрів збирають
Водопровід розслїдить.
Не було се легке дїло...
Вже геть-геть повечеріло
Без води пищить, гудить

Весь народ, тремтять всї власти,
Бо тлум грозить ся напасти
На уряди, на склепи...
Аж ось радість! Всї криницї
Буль-буль-буль! Крізь руки з крицї
Трисли водяні стовпи.

,,Як? Де? Відки? Що за диво?"
Весь народ пита сквапливо, —
Та ніхто не відповість.
Лиш майстри, які ходили,
Водопровід розслїдили, —
Можуть дати певну вість.

Величезний здвиг народу,
Що весь день чекав на воду,
Жде тепер на тих майстрів.
,,Ось надходять! Живо! Живо!
Говоріть, яке там диво?"
Тлум реве, немов здурів.

X.

Остатний удар на Абу Касима і його поєднане з калїками.

Вечеріло, сутеніло...
Чи було яке там діло
В Абу Касима, чи нї —
Щось весь день було так нудно,
Думать тоді, спати трудно,
Прочутя якісь скрутні...

То походить, то знов ляже,
То щось пише, то знов маже,
То чита сьвятий Коран,
Та слова перед очима
Скачуть, кров у виски грима,
Мов о стїни бе таран.

Прочувало серце лихо
Билось і квилило тихо,
Мов голодне немовля,
Та холодний ум старечий
Невиразні тії речи
Дусить, цитька, придавля.

Та нараз — всесильний Боже !—
Що се все значити може ?
Крик розляг ся наче грім.
Голосів страшна громада
Репетує: „Зрада! Зрада!
Тут він! Тут! Його се дім !“

Абу Касим тее чуе —
Вже не мислить, не міркуе,
Похолов увесь як труп.
Серце вже йому сказало:
„Знов на тебе лихо впало!“
І вже жде скажених куп.

А на дворі люд лютуе,
Ломить двері, репетуе:
„Де він? Дайде нам до рук
Сего Жида, водокрада!
Розтоптать його як гада!
Мало смерти! Мало мук!“

Абу Касим весь здрігнув ся,
З остовпіня враз прочнув ся,
Ледво дишучи піднявсь.
Сил остатніх добувае,
Проти люду виступае,
І оттак до них озвавсь:

„Люди добрі, горожане!
Що се за таке погане
Діло мав я поповнить?“
Та юрба його запекла
Заглушила: „Згинь! До пекла
Йди чортам отак служить!

І ручища вже тугенькі
Хап його мов у обценьки,
Вяжуть, крутять, аж хрустить.
Сотня голосів гукае:
„Зараз смерть тебе чекае!
Гріх живцем тебе пустить!“

„Люде добрі, — плаче Касим —
Я-ж безсильний, я ваш вязень;
Бийте, вішайте мене!
Я вам вирватись не в силї, —
Та скажіть, сусїди милї:
Що зробив я так страшне?"

„Що зробив? Огидну зраду!
Ти хотїв весь люд Баґдаду
Спрагою на смерть вморить!
Ти заткав нам водопровід,
Ти був бунту й шуму повід!
Признаєш, чи хочеш крить?"

„Признаватись? Боже правий!
Ти мій сьвідок, ти ласкавий,
Ти невинність не скривдиш!"
„Що, невинність? —люд скреготче,—
Він вдавать невинність хоче!
Ось наш доказ! Погляди-ж!"

Люд в тій хвили проступив ся,
Хлоп у хату протовпив ся
Мокрий, ззяблий, ледво лїз;
Оберемком, у охапцї
Абу Касимові капцї
Він постогнуючи нїс.

Серед хати їх придвигав,
Гепнув, аж весь дім заплигав,
В батька, матїр так і гне!
„Бий тебе суха ялиця!
Чиж не гріх то? Чи годить ся
Так морочити мене?

„Пане, тут гукають люде,
Що отсе ваш мебель буде?
Я не знаю. Та коли
В водопровід їх вергли,
Всему місту воду сперли,—
Гарний плід ви здобули.

„Знайте, наші люде штири
Мало смерти не пожили
В сперту лазячи діру;
Їм на ліки і всю плату
Ви дасте, коханий тату,
Бо я шкіру з вас зідру.

Знайте далї: щоб ті капцї —
Кроть за ногу вашій бабцї! —
Із каналу там дістать,
Мусїли ми — на сумлїне! —
Водопроводу склепіне
На три лікті руйнувать!

„Що за се вам добру плату
Подиктують з маґістрату —
Будьте певні, пане мій!
А тепер іще за працю,
Шо приніс вам свою цяцю,
Заплатїть менї як стій!“

Абу Касим слів тих слухав,
Наче чемерицю нюхав.
Далї скрикнув: „Божий суд!
Люде! На стїну не лїзьте!
Забийте мене, повісьте
Без розмови зараз тут!

„Жить обридло! Надокучив
Сам собі я й вас намучив...
Видно Бог мене прокляв.
Най сповнить ся суд сим часом!“
Те сказавши Абу Касим
Тяжко важко заридав.

В тім народ заметушив ся,
У дві лаві розступив ся,
Аґа*) в хату увійшов,
А за ним грізнії мари:
Поліцейських штири пари
З кроком: „В імя права! Гов!“

„В імя права! Всі тут разом!
Хто між вами Абу Касим?“
Абу Касим мовить: „Я.“
„Маєш з нами без протесту
Йти до міського арешту —
Воля власти, не моя.“

Абу Касим похилив ся,—
Вже не плакав, не молив ся,
Знав, що тут йому капут.
Там у міській буцегарні
Дні йшли й ночи незугарні,
А він ждав тай ждав на суд.

А тим часом комісарі
То по штири, то по парі
В його домі так і шпять:
Урядують, оглядають,
Щось цінують, виглядають,
Риють, порпають, глядять.

*) Те що комісар поліції.

Довго поралисъ — та марно,
А вкінці списали гарно,
Що хотілось їм списать;
Абу Касима з арешту
Привели, аби сю решту
Присуду йому сказать.

„ В імени царя і Бога!
Щоб був пострах і трівога
На зломисленних усіх,
Щоб всї проби зради й бунту
Вирвать з коренем до шпунту,
Завязать мов кицьку в міх —

„З огляду, що Абу Касим
Вперто, злобно раз за разом
Наш нарушував спокій,
Врешті стримав водопровід,
Тим до розруху дав повід,
Страту касї містовій —

„Ми, правителї народу,
За ті збитки, за ту шкоду
Ухвалили: у секвестр
Дім підсудного узяти,
Все що мав, сконфіскувати,
І вписати у реестр.

„А що слїдства урядові
Дібр движимих в його домі
Ніякіських не знайшли
Окрім капців кольосальних,
Що причиною фатальних
Всїх пригод його були —

„То ми з огляду й надії
На літа його старії
Ухвалили записать:
Щоб знав наших ласк exempla,
Без заплати такси й штемпля
Капці ті йому віддать.

„Присуд сей, то слово боже.
Винуватець вправді може
Жалуватись до царя, —
Та се будуть нам докори,
Знак зухвальства й непокори,
А за се не жди добра.

„Тож гляди, ти діду клятий!
Пробуй лиш рекурсувати,
Зараз у тюрму підеш.
А вже там тобі на пробу
Ми такого всиплем бобу,
Що й рішенця не діждеш."

Абу Касим аж зарігнув ся,
В три погибелі зігнув ся,
Руки к серцю приложив:
„Ай, панове! Золоті-сьте!
Все приймаю, хоть повісьте,
Бо на все я заслужив.

„А отсе, що в своїй ласці
Віддали мені ви капці —
Се глубоко чую я!
О, бо добру я тюрму мав,
В пості й холоді роздумав,
Що за скарб в них маю я.

,,Бачте, був я зла картяга,
Безсердечний скупиндряга,
Від голодних дер я хліб,
Голих бідних пер в болото,
Лиш у срібло та у злото
Душу всю свою загріб.

,,Та Аллах благий та бистрий
Знать добра доглянув искри
У душі моїй на дні;
Сими капцями мов міхом
Искри ті роздув з успіхом
У могучії огні.

Все мое добро дочасне,
Все що я вважав за власне,
В тих огнях мов труск спалив,
Щоб хоч на старії літа
Вільно міг я в сьвіт глядіти,
Всіх любив, його хвалив.

,,Капці, скарбе мій великий!
Вами ж то нога Владики
В мою душу увійшла!
Вами Бог мене сліпого
Вивів з пітьми, із грузкого
Багновища злоби й зла!"

І до капців своїх бідних
Він припав немов до рідних,
Їх любовно цілував, —
Далі шнура розмотавши
І на плечі їх поклавши,
Добре знов їх привязав.

„Ось, панове, так від нині
Аж до смертної години
В місті буду я ходить —
Жебраком та богомільним,
Та від зла й покус всїх вільним,
Буду капці ті носить.“

Се сказавши поклонив ся
І помалу віддалив ся.
„Одурів“—рекли пани.
Серцє троха в них щеміло.
„Нуж халїф узнасть, в чім дїло?“
З страхом думали вони.

Та вспокоїли ся живо.
Абу Касим став правдиво
Щирим, дїйсним жебраком.
Вулицями волочив ся,
Під мечетами*) молив ся,
Тричі в Мекку**) йшов пішком.

Довго він прожив ще в Бозї,
Вмер десь голий у берлозї,
З капцями його затим
По жебрацьки й поховали,
Споминали, величали —
Він турецьким став сьвятим.

---

*) Мечет — магомеданська божниця.

**) Мекка — місто в Арабії, де знаходить ся давня національна сьвятиня Арабів, а потім і всього мусулманського сьвіта — Кааба (чорний камінь, що впав із неба). Хід до сего міста вважає ся заслугою і спасенним дїлом для кождого магомеданця і кождий обовязаний хоч раз в житю бути там.

Жадайте оказового числа!

Приймаєть ся передплату на тижневу ілюстровану часопись

„Канадійські Вісти“

Цїллю нашої часописи є давати українському пародови правдиву просьвіту, підносити його з занепаду морального і культурного, ширити національну свідомість і поставити його на рівні з другими культурними народами.

В „Канадійських Вістях“ поміщуємо крім поучаючих стать вісти із життя Українців в Галичині, на Буковині, в російській Україні, в Сполучених Державах, в Бразилії та в Канаді; дальше подаємо короткі огляди найважнїщих подій з цїлого світа, поміщуємо ріжні поради і інформуємо про виданнє нових книжок. Для розвеселення Вп Читачів створяємо в нашій часописи „Веселий куток“. В „Додатку“ друкуємо гарну і займаючу повість.

Нашу часопись прикрашуємо ілюстраціями з світових подій. Крім того на всякі запити наших передплатників подаємо безкористно поради.

Полїтика входить в програму нашого Видавництва о стільки, о скільки, вона торкаєть ся нашого національного життя.

Полємік (сварок і лайок) не поміщуємо. Дописи радо поміщуємо, але тільки ті, що обговорюють загальну справу, яка торкаєть ся нашого національного або громадянського життя.

„Канадійські Вісти“ є органом „Руської Книгарні“. Виходить раз в тиждень в четвер.

Річна передплата виносить 1 доляр на рік.

Кождому передплатникови даємо премію.

Передплату треба висилати на адресу:

„KANADIJSKI VISTY“

P. O. Box 3628 B. **Winnipeg, Man.**